Euroopa Liidu
Teataja

ET
L-seeria

2024/1836

3.7.2024

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS (EL) 2024/1836,

25. juuni 2024,

millega pikendatakse rakendusotsusega (EL) 2022/382 kehtestatud ajutist kaitset

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 20. juuli 2001. aasta direktiivi 2001/55/EÜ miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning meetmete kohta liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel, ([1]) eriti selle artikli 4 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Kooskõlas direktiivi 2001/55/EÜ artikliga 5 võttis nõukogu 4. märtsil 2022 vastu rakendusotsuse (EL) 2022/382, ([2]) millega määratakse kindlaks Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu olemasolu direktiivi 2001/55/EÜ artikli 5 tähenduses ning nähakse selle tulemusena ette ajutine kaitse.

(2) Kooskõlas direktiivi 2001/55/EÜ artikli 4 lõikega 1 kohaldati ajutist kaitset esialgu ühe aasta jooksul kuni 4. märtsini 2023 ning seejärel pikendati seda automaatselt veel ühe aasta võrra kuni 4. märtsini 2024.

(3) Kooskõlas direktiivi 2001/55/EÜ artikli 4 lõikega 2 võttis nõukogu 19. oktoobril 2023 vastu rakendusotsuse (EL) 2023/2409, ([3]) millega pikendatakse rakendusotsusega (EL) 2022/382 kehtestatud ajutist kaitset kuni 4. märtsini 2025.

(4) Direktiivi 2001/55/EÜ aktiveerimisel leppisid liikmesriigid 4. märtsil 2022 oma avalduses üksmeelselt kokku, et nad ei kohalda direktiivi 2001/55/EÜ artiklit 11 isikute suhtes, kes on saanud ühes liikmesriigis ajutise kaitse vastavalt rakendusotsusele (EL) 2022/382 ja kes kolivad ilma loata teise liikmesriiki, välja arvatud juhul, kui liikmesriigid lepivad kahepoolselt kokku teisiti.

(5) Arvestades, et isik saab kasutada ajutise kaitsega seotud õigusi korraga ainult ühes liikmesriigis, ei tohiks ajutise kaitse saamiseks teise liikmesriiki kolivad ajutise kaitse saajad saada samal ajal sotsiaalabi kahes liikmesriigis.

(6) Praegu on ajutine kaitse antud liidus ligikaudu 4,19 miljonile põgenikule. Ajutise kaitse saajatena registreeritud inimeste koguarv on püsinud stabiilselt umbes 4,19 miljoni juures ja on tasapisi kasvanud ning vaid üksikud inimesed on teatanud, et pöörduvad alaliselt Ukrainasse tagasi. Olukord Ukrainas ei võimalda põgenikel turvaliselt ja püsivalt kodumaale naasta. Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooni hinnangul on Ukrainas 2024. aasta märtsi seisuga 3,6 miljonit riigisisest põgenikku. 80 % kõigist riigisisestest põgenikest on teatanud, et nad on oma kodust eemal olnud ühe aasta või kauem. ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo hinnangul vajab Ukrainas 2024. aastal kiiresti humanitaarabi üle 14,6 miljoni inimese.

(7) Lisaks ei saa Ukrainas Venemaa agressioonisõjast, sealhulgas kogu riigis tsiviilelanike vastu toime pandavatest korduvatest süvendatud õhurünnakutest tulenevate keeruliste humanitaartingimuste ning veelgi heitlikuma ja ebakindlama olukorra tõttu välistada, et liitu saabub edaspidi taas korraga suur hulk inimesi. Püsib oht, et olukord võib eskaleeruda. Samuti tuleb arvestada, et kui kõigi nende inimeste ajutine kaitse peatselt lõpeks ja nad kõik taotleksid korraga rahvusvahelist kaitset, seaks see ohtu riikide varjupaigasüsteemide tõhusa toimimise.

([1]) EÜT L 212, 7.8.2001, lk 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/55/oj.
([2]) Nõukogu 4. märtsi 2022. aasta rakendusotsus (EL) 2022/382, millega määratakse kindlaks Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu olemasolu direktiivi 2001/55/EÜ artikli 5 tähenduses ning nähakse selle tulemusena ette ajutine kaitse (ELT L 71, 4.3.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/382/oj).
([3]) Nõukogu 19. oktoobri 2023. aasta rakendusotsus (EL) 2023/2409, millega pikendatakse rakendusotsusega (EL) 2022/382 kehtestatud ajutist kaitset (ELT L, 2023/2409, 24.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/2409/oj).

(8) Kuna ajutist kaitset saavate põgenike suur arv liidus ei vähene tõenäoliselt seni, kuni jätkub sõda Ukraina vastu, on ajutise kaitse pikendamine vajalik, et võtta arvesse nende isikute olukorda, kes saavad praegu liidus ajutist kaitset või vajavad seda alates 5. märtsist 2025. Ajutise kaitsega nähakse ette viivitamatu kaitse, antakse inimestele ühetaolised õigused ja vähendatakse formaalsused miinimumini olukorras, kus liitu saabub massiliselt põgenikke. Ajutise kaitse pikendamine aitab ka tagada, et liikmesriikide varjupaigasüsteeme ei koormata üle oluliselt suurema hulga rahvusvahelise kaitse taotlustega, mida võivad esitada isikud, kes on saanud ajutist kaitset kuni 4. märtsini 2025, juhul kui nende ajutine kaitse pärast seda kuupäeva lõpeb, või Ukraina sõja eest põgenevad inimesed, kes saabuvad liitu pärast seda kuupäeva ja kuni 4. märtsini 2026.

(9) Võttes arvesse, et ajutise kaitse põhjused püsivad, tuleks rakendusotsuses (EL) 2022/382 osutatud põgenike kategooriate ajutist kaitset seega pikendada 4. märtsini 2026.

(10) Käesolevas otsuses austatakse põhiõigusi ja järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid.

(11) Direktiiv 2001/55/EÜ on Iirimaale siduv ning seepärast osaleb ta käesoleva rakendusotsuse vastuvõtmisel ja kohaldamisel.

(12) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva rakendusotsuse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Rakendusotsuse (EL) 2022/382 artiklis 2 osutatud Ukrainast põgenenud isikutele antud ajutist kaitset, mida on pikendatud rakendusotsusega (EL) 2023/2409, pikendatakse veel ühe aasta võrra kuni 4. märtsini 2026.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Luxembourg, 25. juuni 2024

Nõukogu nimel

eesistuja

H. LAHBIB